

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

(ΕΙΔΟΣ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΕΞΑΡΤΗΣΗ – ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΘΕΣΗ)

Α) ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ

Ειδικές προτάσεις

Εισάγονται: α) με τοὐτι (αντικειμενική κρίση-πραγματικό γεγονός)

β) με το ὡς(υποκειμενική κρίση)

Συντακτική θέση: α) υποκείμενο απρόσωπων ρημάτων ή απρόσωπων εκφράσεων

β) αντικείμενο σε ρήματα λεκτικά, δεικτικά, γνωστικά, αισθητικά

γ) επεξήγηση (συνθ .τούτο ταῦτα): η ειδική πρόταση συμπληρώνει την έννοια του ουσιαστικού.

Ενδοιαστικές προτάσεις

Εισάγονται με: α) μή, σπανίως, ὅπως μή (φόβος μήπως γίνει κάτι ανεπιθύμητο)

β) μή οὐ φόβος μήπως δε γίνει κάτι επιθυμητό)

Εξαρτώνται από ρήματα που σημαίνουν φόβο, δισταγμό, προσδοκία ή υποψία.

Συντακτική θέση: υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση

Πλάγιες ερωτήσεις

Εξαρτώνται από ρήματα: α) απορίας

β) άγνοιας – γνώσης

γ) αίσθησης

δ) ερώτησης

ε) φροντίδας – επιμέλειας

Εισάγονται με: α) εἰ, σπανίως ἔάν, ἄν: ολικής άγνοιας, μονομελείς.

β) εἰ-ἥ, εἴτε-εἴτε, πότερον (α)-ἥ: ολικής άγνοιας, διμελής.

γ) ερωτηματικές αντωνυμίες και ερωτηματικά επιρρήματα και με τις αντίστοιχες αναφορικές αντωνυμίες και αναφορικά επιρρήματα (Μερικής άγνοιας)

Συντακτική θέση: υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση

Πλάγιες ερωτηματικές του τρόπου

Εξαρτώνται από ρήματα φροντίδας- επιμέλειας κ.τ.ό

Εισάγονται με τα αναφορικά επιρρήματα ὅπως και ὡς

Μετά από παράλειψη προστακτικών ὄρα (ή ὁρᾶτε), σκόπει (ή σκοπεῖτε) το ὅπως +οριστική μέλλοντα και σπανιότερα το ὅπως + υποτακτική αορίστου εμφανίζεται σαν ανεξάρτητη κύρια πρόταση με προτρεπτική ή συμβουλευτική σημασία.

Αναφορικές Ονοματικές-Προσδιοριστικές

Εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες ή αναφορικά επιρρήματα.

(Δηλώνουν ποιο είναι το όνομα στο οποίο αναφέρονται) : έχουν συντακτική θέση υποκειμένου, αντικειμένου, κατηγορουμένου, παράθεσης, επεξήγησης, επιθετικού προσδιορισμού, ετερόπτωτου προσδιορισμού (συνήθως γεν. διαιρετική ή αντικειμενική).

Β) ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ

Αιτιολογικές προτάσεις

(Ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της αιτίας)

Εισάγονται: α) με τα διότι, ἐπεὶ ἐπειδὴ

β) με το ὡς (υποκειμενική αιτιολογία)

γ) με το ὅτι (πραγματική αιτιολογία)

δ) με το εἰ (αμφισβητούμενη ή υποθετική αιτιολογία, μετά από ρήματα ψυχικού πάθους)

Μετά από ρήματα ψυχικού πάθους (ἡδομαι, χαίρω, θαυμάζω, αἰσχύνομαι, χαλεπῶς φέρω κ.τ.ό.) ή αναλόγων εκφράσεων (δεινόν ἐστι, αἰσχρόν ἐστι, θαυμαστόν ἐστι) εισάγεται με το ὅτι (πραγματική αιτιολογία), ενώ με το εἰ (αμφισβητούμενη ή πιθανή ή υποτιθέμενη αιτιολογία).

Συμπερασματικές προτάσεις

(ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του αποτελέσματος)

Εισάγονται με τους συνδέσμους : ὥστε και ὡς και τα εμπρόθετα ἐφ' ᾧ και ἐφ' ᾧτε

Τελικές προτάσεις

(ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του σκοπού)

Εισάγονται με τους τελικούς συνδέσμους: ἵνα, ὅπως, ὡς και σπανίως με το μή (= για να μη). Σπανίως με ὅπως/ὡς + ἄν (αοριστολογικό): όταν υπολανθάνει υπόθεση ή δηλώνεται η προϋπόθεση από την οποία εξαρτάται η πραγματοποίηση του σκοπού.

Υποθετικές Προτάσεις

Εισάγονται με τους υποθετικούς συνδέσμους: Εἰ, ἐάν, ἂν, ἤν (ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ)

Εναντιωματικές προτάσεις

(ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της εναντίωσης)

Εισάγονται με: α) εἰ καί, ἂν καί, ἐάν καί (η παραχώρηση γίνεται προς κάτι το πραγματικό)

β) καί εἰ, καί ἂν, καί ἐάν (η παραχώρηση γίνεται προς κάτι αβέβαιο ή ενδεχόμενο) (παραχωρητικές)

γ) οὐδ' εἰ, οὐδ' ἐάν, μηδ' ἐάν, οὐδ' ἂν, μηδ' ἂν (όταν κύρια πρόταση είναι αρνητική και φανερώνουν κάτι το ενδεχόμενο, αβέβαιο, αδύνατο)

Χρονικές προτάσεις

(Ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου)

Εισάγονται με τους χρονικούς συνδέσμους : ὡς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι ἡνίκα, ὀπηνίκα, πρίν

Αναφορικές Επιρρηματικές

Εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες ή αναφορικά επιρρήματα.

(Δηλώνουν για ποιο λόγο κάνει κάτι το όνομα που προσδιορίζουν, με ποιο σκοπό, με ποια προϋπόθεση, με ποιο αποτέλεσμα κλπ.)